ΤΕΛΕΤΗ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΩΝΑΣΗ

Ομιλία της
Χρύσας Μαλτέζου
Καθηγήτριας Πανεπιστημίου Αθηνών, Διευθύντριας Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας

Αθήνα, 18η Οκτωβρίου 2006

Με έδρα του την πόλη που κάποτε καυχιόταν πως ήταν η αγαπημένη θυγατέρα του Βυζαντίου, την πόλη που έχει προσφυώς χαρακτηριστεί ως ένα σχεδόν άλλο Βυζάντιο, το Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών είναι το μόνο κέντρο επιστημονικής έρευνας που διαθέτει η Ελλάδα εκτός των συνόρων της. Αφιερωμένο στη μελέτη του παρελθόντος και τη διαχείριση της ιστορικής μνήμης, είναι συγχρόνως κληρονόμος μοναδικής αξίας θησαυρών, μνημειακών, καλλιτεχνικών, αρχειακών και έντυπων που με ευλάβεια, καλαισθησία και δυναμισμό δημιούργησαν και συγκέντρωσαν στην πόλη του Αγίου Μάρκου οι Ελληνες πρόσφυγες εκεί μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης. Αν κληρονομιά, όπως γράφει ο Arnold Toynbee, είναι ένας τρεχούμενος τραπεζικός λογαριασμός, στον οποίο σημειώνονται συνεχώς αναλήψεις και καταθέσεις, τότε το Ινστιτούτο, στο χρονικό διάστημα της πενηντάχρονης επιστημονικής διαδρομής του κινεί ασταμάτητα τον πνευματικό λογαριασμό που είχαν ανοίξει, αιώνες πριν, στην πολιτιστική τράπεζα της Ευρώπης οι Ελληνες μέτοικοι στη λιμνοθάλασσα. Παραλαμβάνοντας τη σκυτάλη από την άλλοτε ακμαία ελληνική αδελφότητα της Βενετίας, το ίδρυμα συνεχίζει τον διάλογο που είχαν εγκαινιάσει ≠Ελληνες και Βενετοί από την εποχή που η πολιτεία των δόγηδων ήταν βυζαντινή επαρχία.

Παράθυρο σήμερα της ελληνικής επιστήμης στην Ευρώπη, το Ινστιτούτο καλύπτειευρύτατη περιοχή ερευνητικών ζητήσεων, κατά την εποχή ιδιαίτερα της βενετοκρατίας.Στη διάρκεια της μείζονος αυτής περιόδου της ελληνικής ιστορίας, ο βενετοκρατούμενοςελληνικός χώρος είχε γίνει το σταυροδρόμι, όπου ο στοχασμός του βυζαντινού ανθρωπισμούεπέτυχε να έρθει σε τολμηρή επικοινωνία με τα ρεύματα της αναγεννησιακής Ευρώπης.Τούτο ακριβώς το φαινόμενο της γόνιμης συνάντησης του ελληνικού πνεύματος μεδυτικές πηγές έμπνευσης και της ευτυχούς συναίρεσης της βυζαντινής και της δυτικής παράδοσης μελετά το Ινστιτούτο. Με τις έρευνες που πραγματοποιεί συστηματικά συμβάλλει αποφασιστικά στην κατανόηση των κοινωνικών συνθηκών που καθόρισαν στομεγάλο τόξο του χρόνου την ιστορική εξέλιξη του ελληνισμού.

Ακόμη μεγαλύτερης σημασίας ειναι η προσφορά του Ινστιτούτου στον τομέατης διάσωσης, συντήρησης και διαχείρισης των πολιτισμικών θησαυρών του ελληνισμούτης διασποράς, και της εξακτίνωσης της βυζαντινής και μεταβυζαντινής κληρονομιάς.Από τη σύστασή του ως σήμερα συνεχής είναι η μέριμνα του ιδρύματος

για την ανάδειξηκαι προβολή της μοναδικής στο είδος της συλλογής εικόνων που είναι εκτεθειμένεςστο Μουσείο του, των πολύτιμων αρχειακών τεκμηρίων, των σπάνιων εντύπων της βιβλιοθήκηςτου και του μνημειακού συγκροτήματος της λεγόμενης Πλατείας των Ελλήνων.

Η απόφαση του Κοινωφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Ωνάσης να βραβεύσει το Ινστιτούτο για τη δράση του εγγράφεται στις ευτυχισμένες στιγμές της επιστημονικής πορείας του κέντρου. Το σύμβολο του Ινστιτούτου είναι μια αναμμένη καντήλα με τριγύρω της σαν έμβλημα τις πρώτες λέξεις της εσπερινής προσευχής ΦΩΣ ΑΝΕΣΠΕΡΟΝ. Με την απονομή της τιμητικής διάκρισης, το Ιδρυμα Αλέξανδρος Ωνάσης βοηθά τα μέγιστα να διατηρηθεί ζωντανό και ανέσπερο τουτο το φως, ζωντανή και ἀνέσπερη η βυζαντινή και μεταβυζαντινή κληρονομιά στη Γαληνοτάτη. Εκ μέρους του Ινστιτούτου εκφράζω θερμότατες και ειλικρινείς ευχαριστίες προς τον Πρόεδρο και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και απευθύνω στο Ιδρυμα που γιορτάζει σήμερα τα γενέθλιά του τη βυζαντινή ευχή «Πολλά έτη εις πολλά».